

KVINDEN OG SAMFUNDET

DANSK KVINDESAMFUNDS FORMAAL ER:

a) AT UDVIKLE OG DYGTIGGØRE KVINDER TIL DEN FULD-MYNDIGE BORGERS ANSVAR OG ARBEJDE.

b) AT ARBEJDE FOR GENNEMFØRELSEN AF KVINDERS FULDE LIGESTILLING MED MÆND I FAMILIE, SAMFUND OG STAT. . . .

c) AT FORBEDRE KVINDERS OG BØRNS KAAR, SÆRLIG AD LØVGIVNINGENS VEJ.

◀ ◀ ◀ ◀ ◀ ◀ UDGIVET AF DANSK KVINDESAMFUND. ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

36. AARG.

30. September 1920.

Nr. 16.

Dansk Kvindesamfunds Fællesmøde Juli 1920.

Kvindesag og Husgerning.

Foredrag af Birgitte Berg Nielsen.

Til Helved kan man tvinge, til Himlen maa man ringe; og vi vil ringe med Klokker, der har saa klare og varme Toner, at Kvinderne ikke kan modstaa Klokkernes Kalden, men strømmer til, for med varme Hjerter, stærke Hænder og klare Hjerner at tage Hjemmets Arbejde op og gøre det saa godt, at ethvert dansk Hjem kan blive lidt af et Paradis paa Jord, et Sted med Minder om vor Barndoms Lyksalighed, et Sted med Fred og Hvile for de gamle og trætte og det Sted, som giver Mod og Styrke til vor Manddoms Gerning. Det er nødvendigt at kalde paa Kvinderne nu, fordi der er Mangel paa Arbejdere til Hjemmets Gerning. Naar der nu er, og sikkert fra Aar til Aar endnu mere vil blive Mangel paa Arbejdskraft til det huslige Arbejde, saa er det ikke, fordi Kvinder ikke kan lide at udføre husligt Arbejde, ej heller fordi Kvinder holder sig for fine til at udføre Husgerning, det er heller ikke, fordi husligt Arbejde er strengere eller ringere lønnet end andet Erhvervsarbejde, men det er, fordi det huslige Arbejde kun giver ringe Anseelse, og fordi det huslige Arbejde som Regel ikke kan give en Kvinde en selvstændig Stilling, som hun kan leve af, naar hun bliver ældre. For at Kvinder kan komme til trygt at vælge Husgerning som Erhvervsarbejde, maa vi have en Fagundervisning med afsluttende Fagprøve i Husgerning som i andre praktiske Fag; og vi maa have en bestemt Arbejdstid for Husgerning som for Arbejde i andre Erhverv.

Husgerningsundervisning i Barneskolen.

Fagundervisningen i Husgerning skal begynde i Barneskolen. Som Samfundsforholdene nu udvikler sig, vil det blive lige saa nødvendigt at kunne udføre Husgerning som at kunne læse, skrive og regne,

og det vil blive nødvendigt for Mænd saavel som for Kvinder. *Ethvert Barn bør lære at lave sin Mad, gøre et Køkken og et Værelse rent, vadske sit Tøj og sy sine daglige Klæder. Det er nødvendigt, at disse Arbejder bliver gjort, og da ingen kan stole paa til enhver Tid at kunne faa en anden til at udføre disse Arbejder for sig og have Raad til at betale for at faa Arbejdet gjort, saa maa de lære at gøre det selv. Undervisningen i disse elementære Husgerningsarbejder maa baade af pædagogiske og økonomiske Grunde henlægges til Barndomshjemmet og Barneskolen.*

I vor Tid med den stærke Specialisering af det Arbejde, den enkelte faar at udføre som sit Erhvervsarbejde, er det mere end før nødvendigt at skaffe ethvert Menneske nogen Opøvelse i de elementære huslige Arbejder, som nødvendigvis hver Dag maa udføres, om vi skal kunne leve og trives og udføre det daglige Arbejde, der skal holde os selv og det hele Samfund i Live. Det er økonomisk nødvendigt, at denne Husgerningsundervisning gives til Drengene saa vel som til Piger. Drengene maa lære at blive selvhjulpne til de elementære Husgerningsarbejder. Drengene maa vænnes til at bære deres Del af Byrderne ved at holde Barndomshjemmet i Orden, de maa forberedes til at kunne hjælpe sig selv i deres unge Aar, og Mændene maa, naar de selv stifter Hjem, kunne forstaa og værdsætte det Arbejde, der skal gøres i Hjemmet, og hjælpe til med at faa Arbejdet gjort, om det bliver nødvendigt. Vi har nu 8 Timers Arbejdsdag i Lønarbejde baade for Lærlinge og voksne Mænd, derfor bør de fra Børn af være saa vel oplærte i husligt Arbejde, saa det falder dem let i Haanden. de vil da kunne faa Glæde af at udføre disse Arbejder selv i Stedet for at

betale store Penge for at faa Arbejdet udført og maaske samtidig bruge en hel Del Penge til Fornøjelser for at faa de mange Fritimer slaaet ihjel.

Dansk Kvindesamfund har ansøgt Regering og Rigsdag om at faa indført tvungen*) Husholdningsundervisning i Barneskolen 1 Aar for Dreng og 2 Aar for Piger, i begge Tilfælde med 4 Timers ugentlig Undervisning. Vi betragter Husgerningsundervisning for Dreng og som en Nødhjælp, for Pigerne betragter vi Barneskolens Husgerningsundervisning som et saa godt Grundlag for en Faguddannelse, at Kvinderne ikke skal være uhjulpne, naar de selv faar Hjem at passe.

Det første Aars Husgerningsundervisning kan være ens for Dreng og Piger; de lærer 25—30 daglige Middage á 2 Retter Mad, lærer en lille Smule Baging, lærer Opvask og Køkkenets Rengøring, lidt Vadsk og Rulning, og de faar god Øvelse i at holde Orden. Den ene Undervisningstime om Ugen benyttes til Forevisning. Lærerinden laver enhver Ret Mad og foreviser og forklarer ethvert Arbejde, der skal udføres i Køkkenet, før Eleverne bliver sat til selv at lave Maden eller udføre det øvrige Køkkenarbejde. Det andet Aar fortsættes Undervisningen i Vadsk og Rengøring, men der bør nu især lægges Vægt paa Undervisning i Madlavning. Pigebørnene skal ikke blot lære de billigste og mest enkle Retter, men de skal lære, hvad man almindelig benytter som Dagligmad og Søndagsmad i et jævnt velstillet Borger- eller Bondehjem. Man skal ikke spille Elevernes Tid med Surogater, Præparater og Narrestreger, men skal lære dem at lave rigtig Mad, som smager godt, som man kan spise sig mæt i, og som man befinder sig vel ved.

For at faa gennemført denne Husgerningsunder-

*) Paa D. K.s Fællesmøde i Rønne 1913 vedtoges at indsende Andragende om en 2-aarig praktisk Skolekøkkenundervisning for Piger i alle Folkeskoler med købstadsmæssig Skolevæsen samt 1 Aars praktisk Skolekøkkenundervisning for Dreng. Andragendet indsendes i Februar 1914.

visning i Barneskolen maa der oprettes Skolekøkkener ved alle Skoler i Købstæderne og de større Stationsbyer. Paa Landet vil Undervisningen kunne ordnes som Vandrekursus ved, at en Skolekreds paa 3—6 Kommuner efter Befolkningstætheden er fælles om en Husholdningslærerinde. Landsbybørnene skal have den samme Undervisning som Købstadsbørnene; det vil blive en Undervisningstid, som svarer til et Kursus med 4 Timers daglig Undervisning i 3 Maaneder. Om det enkelte Steder bliver vanskeligt at faa Undervisningen gennemført, mens Barnet er i den skolepligtige Alder, saa maa Skolepligten for dette ene Fags Vedkommende udvides, og det maa gøres til en Pligt for Kommunen at skaffe alle Børn dette Husholdningskursus. Hvor Husgerningsundervisningen ordnes som Vandrekursus, vil det være praktisk, at Drengene sammen med Pigerne deltager i det hele Kursus. Husholdningsundervisningen paa Vandrekursus kan ordnes som 2 Kursus paa 3 Maaneder med Undervisning hveranden Dag, yngste Hold, 11—13 Aars Børn, 3 Dage ugentlig og ældste Hold, 13—15 Aars Børn, 3 Dage ugentlig. Et 3 Maaneders Kursus med Undervisning hver Dag som direkte Fortsættelse af Barneskolen vil vist ogsaa i mange Tilfælde vise sig at være en praktisk Ordning. Hvor Børnenes Husgerningsundervisning ordnes paa den Maade, kan det blive nødvendigt at udvide Børnenes, altsaa baade Drengenes og Pigerens Skolepligt med disse 3 Maaneder.

Ved Afslutningen af Barneskolens Undervisning skal Barnet have Attest for at have gennemgaaet dette Husholdningskursus. Denne Attest skal baade Dreng og Piger opbevare, den skal ligesom Daabs- og Vaksinationsattest høre med til deres Legitimationspapirer, og baade Mand og Kvinde skal fremlægge denne Attest for Ægteskabsmyndighederne, naar de vil gifte sig.

Barneskolens Undervisning er den vigtigste Del af Husgerningsundervisningen, fordi det er den eneste Form for denne Undervisning, der rummer Mulighed for at faa alle med.

(Fortsættes.)

Kvindernes Stilling i det politiske Liv.

Naar vi særlig følte det som en Tilsidesættelse af vore Interesser, at Fru Johanne Andersen, Mosegaard, ikke blev valgt som Landtingsmedlem ovre paa Fyen, var det vel nok fordi hun blev tiet ned. For det blev hun jo. Det viser os, hvad vi kan risikere ved blot at være loyale Vælgere, ved ikke stærkt og oppolitio- nelt at kræve vor Ret til at blive hørt. Og det er beklageligt. For det naturligste vil sikkert alle Dage blive for Kvinderne at virke indirekte og i det stille. Og mon det ikke ogsaa menneskeligt set vilde være det bedste, om man i det politiske Liv som i gode Hjem gav og tog Hensyn til sine Nærmeste, fordi man

havde Respekt og Godhed for dem og ikke fordi det var ens Pligt og kun kræves som en Ret.

Forholdet er jo nemlig det, at vi Kvinder saa let synes paagaende, ja endog at ville mele vor egen Kage naar vi bliver ivrige og vil slaa et Slag for „Interesserne“, hvorimod en Mands „politiske Energi“ betragtes som Tegn paa det rette Sindelag. Derfor vil Kvinderne ikke i samme Grad som Mændene kunne blive valgt til de Tillidsposter der giver Indflydelse ved politiske Valg. Og det gør heller ikke noget, hvis de, der vælges til at repræsentere Vælgerne, tager rimelige Hensyn til alle Sider, altsaa ogsaa til de kvindelige Væl-

gere, i Særdeleshed naar det har vist sig, at de gør deres Pligt, naar det virkelig gælder, naar der skal stemmes.

Men Pressen og Politiken bør kunne forstaa, at selv konservative Kvinder fristes til at ræsonnere radikalt, naar man Gang paa Gang i Aviserne læser om de Hensyn der ved Valgene er taget saa til den Stand, saa til en anden, til Husmændene og til Byerne, og gode Blade skriver smukt om at „Sejren forpligter“ og „Tag dem med“, uden at skænke os Kvinder en mærkbar Tanke, hverken som Stand eller som de mange, der skal vises Forstaaelse.

Ligeledes naar der tales om „Per-

KVINDEN OG SAMFUNDET

DANSK KVINDESAMFUNDS FORMAAL ER:

a) AT UDVIKLE OG DYGTIGGØRE KVINDER TIL DEN FULDMYNDIGE BORGERS ANSVAR OG ARBEJDE.

b) AT ARBEJDE FOR GENNEMFØRELSEN AF KVINDERS FULDE LIGESTILLING MED MÆND I FAMILJE, SAMFUND OG STAT. . . .

c) AT FORBEDRE KVINDERS OG BØRNS KAAR, SÆRLIG AD LØVGIVNINGENS VEJ.

◀ ◀ ◀ ◀ ◀ ◀ UDGIVET AF DANSK KVINDESAMFUND. ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

36. AARG.

15. Oktober 1920.

Nr. 17.

Dansk Kvindesamfunds Fællesmøde Juli 1920.

Kvindesag og Husgerning.

Foredrag af Birgitte Berg Nielsen.

(Fortsat).

Husgerningsundervisning for voksne Elever.

Ud over den obligatoriske Husgerningsundervisning i Barneskolen bør vi ikke under nogen Form have tvungen Husgerningsundervisning eller Tvangsarbejde i Husgerning. Der er nogen, som mener, at man skal fremme huslig Dygtighed og skaffe Arbejdskraft til det huslige Arbejde ved Tvangsforanstaltninger; de mener, at Staten skal paalægge Kvindene en Værnepligt under den Form, at enhver Kvinde i kortere eller længere Tid skal gøre Pligtarbejde i Hjem, som mangler huslig Hjælp. Det vilde blive en Art Hoveriarbejde. Andre mener, at Staten skal oprette Kaserneskoler til tvungen Undervisning i Husgerning, det skulde da være Kvindernes Værnepligt at møde paa disse Skoler og blive oplært i huslig Gerning. Som Kvindesagskvinder maa vi tage bestemt Afstand fra disse Ideer. Det kunde let blive til et lille Helvede eller en Forsmag for Helvede for en Kvinde at blive udkommanderet til at gøre Tjeneste i et privat Hjem, især da det næppe blev de bedste Hjem, der skulde skaffe sig huslig Hjælp paa den Maade, og er Pigen utilfreds med Pladsen, saa er der næppe Grund til at haabe, at Husmoderen vil blive tilfreds med Pigen. Husligt Arbejde maa som ethvert andet Arbejde være underkastet Loven om Forholdet mellem Tilbud og Efterspørgsel. Husgerning som Fagarbejde maa være ligestillet med ethvert andet Fagarbejde, saa en Kvinde kan vælge Husgerning eller lade være at vælge Husgerning som sit Erhvervsarbejde, som det passer hende bedst. *Husgerning er for god en Gerning til, at det skal ødelægges ved at blive gjort til Tvangsarbejde. Som Kvindesagskvinder er det vor Opgave at højne det huslige Arbejde, saa vore Døtre med Glæde vælger dette Arbejde som Erhvervsarbejde, og det er ikke vor Opgave at nedsætte dette huslige Arbejde i almindeligt Omdømme ved at gøre det til Tvangsarbejde. Saa er der Tanken om Ka-*

serneskoler, og der findes virkelig Kvinder, som for Alvor tror, at saadanne Tvangsskoler kan føre til noget godt, men det vil blive en stor, stor Skuffelse. Paa et Husholdningskursus er Samarbejdet mellem Eleverne af den Art, at én doven eller daarlig Elev kan ødelægge Arbejdet for hele Klassen. Paa en privat Skole kan man værne de flinke mod den dovene ved paa en pæn Maade at bede hende forsvinde; men paa en Tvangsskole kan man ikke rense Luften paa den Maade, for den dovene eller daarlige Elev skal jo netop være tvungen til at være og blive paa Kaserneskolen.

NB. Vi behøver nu heldigvis ikke at frygte for Kaserneskolerne. Det vil koste ca. 50 Millioner Kroner aarlig at gennemføre denne Kaserneundervisning med $\frac{1}{2}$ Aars Tjenestetid for hver kvindelig Rekrut, saa vi slipper nok for denne nye Form af Militarisme.

Der er andre, som holder paa Tvangsundervisning under den Form, at Husgerningsundervisningen paa den frivillige Ungdomsskole skulde gøres til Tvangsundervisning. Som bekendt skal Undervisningen paa Ungdomsskolen være Dagundervisning og være gratis for Eleverne, i saa Fald dækker Staten $\frac{3}{4}$ af Kommunens Udgifter til denne Undervisning. Det vil være et farligt Indgreb i de voksne unge Kvinders Erhvervsret at paalægge dem en saadan Tvangsundervisning $\frac{1}{2}$ Dag ugentlig. En ung Kvinde, som har Plads paa Kontor, Fabrik eller Værksted, kan ikke forlade Arbejdet $\frac{1}{2}$ Dag ugentlig uden at miste en tilsvarende Del af sin Ugeløn, og hun vil i de fleste Tilfælde være udelukket fra at faa de bedste Pladser, naar hun ikke kan være med i hele Arbejdstiden. Den tvungne Husgerningsundervisning vil i alle Tilfælde skade Kvindernes økonomisk.

Vi skal, som allerede nævnt, være fri for enhver Art af tvungen Husgerningsundervisning for voksne

Kvinder, derimod skal vi arbejde for at tilrettelægge *frivillig* Undervisning i Husgerning paa en saadan Maade, at enhver Kvinde eller Mand, som ønsker det, kan faa let og billig Adgang til at deltage i Husgerningsundervisning. Vi maa anbefale kommunale Aftenkursus med billig Undervisning, men Undervisningen skal ikke være helt gratis, Eleverne bør betale Maden. Jeg synes, at Dag- og Aftenkursus bør have samme Adgang til Statsunderstøttelse. Jeg holder paa Aftenskole i Stedet for Dag-skole i Husgerning, naar der kun er Tale om Undervisning 5—6 Timer ugentlig, fordi jeg synes, at de unge Kvinder og Mænd trænger til en fornuftig Anvendelse af deres lange Friaftener. 2 Aftener á 3 Timer ugentlig kan de være med til uden Overanstrengelse. Vi maa ogsaa ønske, at Landboforeningernes, Husmandsforeningernes og Dansk Kvinde-samfunds Husgerningskursus maa fortsættes med fornøden Statsunderstøttelse, men der bør ændres noget ved den Maade, hvorpaa Statsunderstøttelsen ydes, saa at disse Kursus stilles lige. Det er nu saaledes, at Landboforeningerne og Husmandsforeningerne faar *alle* deres Udgifter til Afholdelse af Husgerningskursus dækkede af Statsbidraget, hvorimod Dansk Kvindesamfund kun faar Halvdelen af sine Udgifter dækkede af Statens Bidrag, men selv maa skaffe Pengene til at dække den anden Halvdel af Udgifterne. Der er mange Husmødre, som deltager i Undervisningen paa disse Kursus, og det kunde tænkes, at disse Kursus kunde blive Grundlag for eller Gennemgangsled til en Konsulentvirksomhed i Husgerning og huslig Økonomi, naar vi en Gang faar Lærere, som er dygtige nok til at virke som Konsulenter.

Saa har vi de statsanerkendte Husholdningsskoler med Kursus paa 5—12 Maanedere. Disse Skoler faar Statsunderstøttelse direkte til Skolerne og Statsunderstøttelse til ubemidlede Elever. Det er godt, som det er, det vilde dog være heldigt, om Eleverne kunde søge Understøttelse, naar de var 15 Aar, og ikke, som det nu er først kan faa Statsunderstøttelse, naar de er 17 Aar. Det var godt, om vi havde nogle Husholdningsskoler, som særlig var planlagt for de ganske unge Piger, og andre Husholdningsskoler, hvor Undervisningen især var tilrettelagt for de ældre og mere arbejdsvante.

Al denne *Husgerningsundervisning paa Kursus og Skoler gør god Gavn*, og det er fornuftigt af Bevilingsmyndighederne at yde Undervisningen økonomisk Støtte; men vi skal alligevel passe paa, at vi ikke i større Omfang end nødvendigt gør Husholdningsundervisning til Skoleundervisning. *Den væsentligste Del af den voksne Ungdoms Husgerningsundervisning bør foregaa i Hjemmene, hvor de unge Kvinder gør Gavn for Kost og Løn* samtidig med, at de lærer det huslige Arbejde. Selv om et Hjem ikke er ideelt, og Husmoderen ikke er en fuldent Dygtighed, saa kan de unge Piger dog godt lære noget ved at tage Plads som Lærlinge eller Tjenestpiger; de faar udviklet deres Arbejdsevne og faar nogen Erfaring i almindelig daglig Husførelse; og de faar Lejlighed til at opøve sig i at være lidt god ved Mennesker og paa bedste Maade hjælpe og glæde dem, de deler det daglige Arbejde og Besvær med. Den Glæde, vi vinder ved at være god

ved andre, den skal vi passe godt paa, for den har vi ikke Raad til at miste, om vi skal have nogen Lykke her i Livet, derfor skal vi vogte os, at vi ikke opdrager vore Børn til selvgode Kritikere, som ingen kan være tjent med at have i Huse, i Stedet for til trofaste Tjenere, for saa bliver Livet koldt og goldt for os alle sammen. Kvindesagens Opgave med det huslige Arbejde er at bevare det gode ved den gamle Ordning, hvor Kvinderne under Hjemmets Gerning fandt Udløsning for al deres Trang og Evne til at give og tjene og leve for andre, og samtidig føre *Husgerning frem til at blive et faglært Arbejde, en Kvinde kan vælge som selvstændigt Erhverv, saa hun derved af Hensyn til Løn og Arbejdsvilkaar kan blive ligestillet med faglærte Arbejdere i andre Fag.*

Ligesom det praktiske Arbejde ved et Haandværk skal læres paa et Værksted, Industrierarbejde læres paa Fabrikken, Handel læres ved Arbejde paa Kontoret og bag Disken, og Landbruget læres ved det praktiske Arbejde i Marken, saa skal ogsaa det praktiske Husgerningsarbejde væsentlig læres ved Arbejdet i Hjemmene, og vi maa regne med omtrent samme Læretid til Faguddannelse i Husgerning som i de øvrige nævnte Fag. *I de fleste Fag kræves en praktisk Læretid paa 3—5 Aar og desuden en Skoleundervisning paa teknisk Skole, Handelsskole, Købmandsskole eller andre dermed sidestillede Skoler for at Lærlingen kan faa Lærebrev som Svend eller en tilsvarende Tilkendegivelse af at være udlært i sit Fag.* Naar vi skal ordne en *Faguddannelse i Husgerning*, saa maa vi regne med 2 Aars praktisk Uddannelse i et eller flere Hjem og derefter 1 Aars Uddannelse paa et særligt dertil planlagt Husholdningskursus, hvorefter Undervisningen afsluttes med Eksamen i de for statsanerkendte Husholdningsskoler obligatoriske Fag. *Denne Husholdningseksamen skal være en Statseksamen.* De Kvinder eller Mænd, som har taget denne Husholdningseksamen, er fagligt set ligestillet med faglærte Haandværkere og bør med Hensyn til Løn, Arbejdstid og andre Arbejdsvilkaar være ligestillede med de faglærte mandlige Arbejdere.

(Fortsættes.)

D. K.s Navn.

Et af D. K.s Medlemmer har beklaget sig til F. S. over, at et andet Medlem i et Dagblad har rettet en Henstilling til Valgmændene i en bestemt Kreds om at stemme paa en navngiven, til et bestemt Parti hørende, kvindelig Rigsdagskandidat, og har underskrevet denne Henstilling med sit Navn, efterfulgt af Ordene: »Næstformand i D. K.s N. N. Kreds».

F. U. udtaler i denne Anledning, at hvorvel naturligvis ethvert Medlem af D. K. personligt har sin fulde Frihed til at anbefale og arbejde for et hvilket som helst politisk Parti, saa maa F. U. dog finde, at Anbefaling o. l. af Kandidater, tilhørende bestemte politiske Partier, bør ske uden at sættes i Forbindelse med D. K.s Navn — netop, fordi det under alle Omstændigheder maa være fuldkommen klart, at D. K. intet har med Partipolitik at gøre.

KVINDEN OG SAMFUNDET

DANSK KVINDESAMFUNDSS FORMAAL ER:

a) AT UDVIKLE OG DYGTIGGØRE KVINDER TIL DEN FULDMYNDIGE BORGERS ANSVAR OG ARBEJDE.

b) AT ARBEJDE FOR GENNEMFØRELSEN AF KVINDERS FULDE LIGESTILLING MED MÆND I FAMILIE, SAMFUND OG STAT. . . .

c) AT FORBEDRE KVINDERS OG BØRNS KAAR, SÆRLIG AD LOVGIVNINGENS VEJ.

◀ ◀ ◀ ◀ ◀ ◀ UDGIVET AF DANSK KVINDESAMFUND. ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶ ▶

36. AARG.

30. Oktober 1920.

Nr. 18.

Dansk Kvindesamfunds Fællesmøde Juli 1920.

Kvindesag og Husgerning.

Foredrag af Birgitte Berg Nielsen.

(Fortsat).

Statens Husholdningsuniversitet.*)

Naar vi faar vort Husholdningsuniversitet, saa maa vi ogsaa have en *Husholdningsstudentereksamen* som Garanti for, at Eleverne møder med gode Elementærkundskaber og er saa vidt læsevante, at de kan følge Universitetets Arbejde med Forstaaelse. Vi har 3 Linier til Studentereksamen, Husholdningsstudentereksamen bliver den 4de Retning. Husholdningsstudentereksamen maa omfatte baade en praktisk og teoretisk Prøve. Som praktisk Prøve kan vi bruge den før nævnte Husholdningseksamen. Som teoretisk Prøve kan man regne med en god Realeksamen eller en af Ministeriet ordnet særlig Prøve i de almindelige Skolekundskaber, som nogenlunde svarer til Realeksamen med 1ste Karakter. Prøven bør kunne afholdes paa enhver eksamensberettiget Realskole sammen med Skolens almindelige afsluttende Aarskursus, og den bør desuden kunne afholdes paa andre Skoler og Kursus, som Ministeriet anser for egnede dertil. Foruden Realskolefagene maa der til Husholdningsstudentereksamen tillige høre en Prøve i Kemi. Undervisningen i dette Fag kan gives paa Husholdningsskolen sammen med Undervisningen til Husholdningseksamen.

Man kan trygt anbefale de unge Piger at søge Uddannelse til Husholdningsstudentereksamen, for denne Uddannelse fører ikke bort fra Hjemmets Gerning, men giver netop Dygtighed i husligt Arbejde. 2 Aars praktisk Husgerningsarbejde i et eller flere Hjem, 1 Aars teoretisk og praktisk Undervisning paa et Husholdningskursus og dertil en fornuftig Undervisning i de almindelige Skolefag vil

give den unge Kvinde Kundskaber og en personlig Udvikling, hun altid vil have Gavn og Glæde af, selv om hun ikke benytter sin Husholdningsstudentereksamen som Adgang til Studiet paa Husholdningsuniversitetet.

Eksamens for Husholdningskandidater bliver det næste Trin i Husholdningsstudiet. Husholdningsstudenterne maa studere i 3 Aar paa Statens Husholdningsuniversitet for at blive Husholdningskandidater. De faar i disse 3 Aar teoretisk, praktisk og pædagogisk Uddannelse og skal efter denne 3-aarige Læretid kunne virke som Husholdningslærerinder, Husholdningsledere særligt i Statens og Kommunens Tjeneste, og Husholdningskonsulenter, hvis Opgave det især bliver at hjælpe og vejlede Husholdningerne. Den 3-aarige Læretid efter bestaaet Husholdningsstudentereksamen svarer til den 3-aarige Læsetid paa Seminarierne efter Præparantaar og bestaaet Optagelsesprøve. Husholdningslærerindernes Uddannelse vil fagligt, pædagogisk og økonomisk kunne sidestilles med Seminarieuddannelse, og derfor skal Husholdningslærerinderne ogsaa med Hensyn til Løn og Arbejdsvilkkaar jevnstilles med Seminaristerne.

Naar vi faar Husholdningsundervisning for Drengene og Piger i Barneskolen i det Omfang, Dansk Kvindesamfund har ansøgt Regering og Rigsdag om, saa bliver der Brug for 1000 Husholdningslærerinder til Barneskolen, desuden bliver der Brug for mange Husholdningskonsulenter og Husholdningsledere og der bliver Brug for Husholdningslærerinder til at undervise paa Husholdningskursus og Skoler for voksne Elever.

Fortsættelseskursus. Husholdningskandidaterne maa have Adgang til at faa udvidet Undervisning. Der maa hvert Aar afholdes Kursus paa 1—2 Uger,

*) I D. K.s Fællesmøde-Resolution og senere Interpellation er denne Benævnelse ændret til: „Videnskabelig Husholdningsskole.“

for at Husholdningskandidaterne stadig kan faa Lejlighed til at følge de praktiske Fremskridt i det huslige Arbejde, som er Resultatet af Forsøgsarbejdet paa Statens Husholdningsuniversitet. Men desuden maa Husholdningskandidaterne have Adgang til udvidet Kursus paa 1—2 Aar for at kunne dygtiggøre sig til et Speciale Husholdningen vedrørende. Det vil maaske især blive Husholdningskonsulenterne, der vil søge en saadan videre Uddannelse, og Uddannelsen vil i Hovedsagen kunne naaes ved Deltagelse i Husholdningsuniversitetets Forsøgsarbejde og ved, at Skolens Professorer giver de Studerende Vejledning til selvstændig videnskabelig Studium. Der vil ogsaa være Studiegrene, Husholdningskandidaterne kan deltage i paa vore øvrige højere Lærestalter. Disse Fortsættelseskursus maa afsluttes med Eksamen, der maaske foruden en mundtlig Prøve kan forme sig som et skriftligt Arbejde, hvori Husholdningskandidaten fremlægger Resultatet af sit Arbejde, eller hun kan holde en Række Forelæsninger paa Husholdningsuniversitetet over det Emne, hun har arbejdet med. Paa flere af vore Lærestalter er der udvidet Kursus for Arbejdere i Industri og Haandværk. Statens Lærerskole har udvidet Kursus for Lærere, og Landbohøjskolen har 2-aarigt udvidet Kursus for Landbrugskandidater. De 1 og 2-aarige Fortsættelseskursus paa Statens Husholdningsuniversitet vil svare nøje til den Fortsættelsesundervisning, man paa andre Omraader har fundet nødvendig dels for Lærere og dels for det praktiske Arbejdes Mænd.

Skoleembedseksamen. Foruden Husholdningskandidaternes Uddannelse, der svarer til en Skolelærers eller Haandværksmesters Uddannelse, maa der ogsaa under Husholdningsstudiet være Mulighed for en mere videnskabelig Uddannelse. Den næste Eksamen vil naturlig være at ligestille med Skoleembedseksamen, der er almindelig for Adjunkter og Rektorer ved Gymnasier og andre højere Skoler. Ved Skoleeksamen i Husholdning maa der lægges Vægt paa at uddanne Lærere til at undervise paa Højskolekursus for voksne Elever og uddanne Embedsmænd til de overordnede Stillinger ved Husholdningsskolevæsenet, dog bør ingen kunne faa en overordnet Stilling som Embedsmand, uden at hun i mindst 3 Aar har undervist som Husholdningslærerinde.

Magister. Eksamen som Magister betegner en videnskabelig Uddannelse, der giver Adgang til Stillingen som Universitetslærer eller Lærer ved en af vore øvrige højere Lærestalter, i hvilken Stilling Magisteren arbejder videre med videnskabelig Forskning, som Regel med et ret snævert afgrænset Speciale indenfor Faget. Da ingen hidtil har studeret Husholdningsspørgsmaal videnskabeligt, og vi maa dog naa til at faa vort Husholdningsarbejde bygget paa et videnskabeligt paalideligt Grundlag, saa ligger her en stor Opgave og venter paa Kvinder og Mænd, som har Evner, Vilje og praktisk Sans nok til at gaa i Gang med denne nye Videnskab. — — —

Kvinder og Mænd skal have samme Ret og Adgang til enhver Art af Husholdningsstudiet og til at indstille sig til de forskellige Fagprøver og Eksame-

ner, og derefter skal de have samme Ret til Opnaelse af de Embeder og de Bestillinger, den bestaaende Eksamen giver Adgang til; men Mænd skal ogsaa have samme Pligt som Kvinder til at gennemgaa den beregnede Uddannelse uden Afkortning. Kravet om 2 Aars praktisk Husholdningsarbejde i et Hjem skal gennemføres baade for Mænd og Kvinder. Jeg vil anse det for heldigt, om der findes uddannede Husholdningslærere saa vel som Husholdningslærerinder, naar vi skal have tvungen Husholdningsundervisning for Drengene og Piger i Barneskolen, og jeg vil ogsaa anse det for ønskeligt, at der findes faguddannede Mænd saavel som faguddannede Kvinder mellem Husholdningslederne i Statens og Kommunens Tjeneste.

Dansk Kvindesamfund har ved mange Aars ufortrødent Arbejde naaet at skaffe Kvinder samme statsborgerlige Rettigheder og samme Erhvervsret som Mænd, vi har ogsaa med Held arbejdet for at forbedre Kvindernes retslige Stilling i Hjemmene, derimod har vi kun naaet smaa Resultater af vort Arbejde for at forbedre Kvindernes Stilling som Fagarbejdere i Hjemmets Gerning. Vi kan se tilbage paa 35 Aars utrætteligt Arbejde for Husholdningssagen, men vi har hidtil ikke vundet megen Forstaaelse af, hvad Sagen er værd. Det huslige Arbejde nyder ikke saa megen hverken privat eller offentlig Anseelse, at det har været muligt at skaffe det Respekt som et Arbejde, hvortil der hører en faglig Uddannelse; maaske Forstaaelsen og dermed Muligheden for en bedre Tingenes Tilstand vil komme nu, fordi der er Mangel paa Arbejdskraft til det huslige Arbejde. Vi skal derfor netop nu gøre, hvad der kan gøres for at skaffe Husgerning respekteret baade i Hjem og Skole, ligesaa Elementærundervisningen i Barneskolen til den fineste videnskabelige Forskning paa et dertil indrettet Husholdningsuniversitet. Vi skal naa dertil, at en Kvinde trygt kan vælge Husgerning som Erhverv ikke blot for en Tid, men for en Fremtid, hvad enten hun saa vil være Husholder, Lærer eller Videnskabsmand. Naar vi det, saa vil Kvinderne i Flok og Følge melde sig til Tjeneste ved det huslige Arbejde, men naar vi det ikke, saa vil Kvinderne i stadig stigende Tal søge deres Erhverv uden for Hjemmene.

Med Loven om Kvinders Adgang til Statens Embeder og Bestillinger og Loven om lige Løn for samme Arbejde for Kvinder og Mænd er Kvinderne løst fra Stavnsbaandet til husligt Arbejde. Kvinderne kan nu frit vælge deres Erhverv, og ved Flid, Dygtighed og Paalidelighed kan de skaffe sig gode Stillinger som selverhvervende Borgere, hvorimod det huslige Arbejde ikke kan byde Kvinder en saadan selvstændig og økonomisk betrygget Stilling. *Den økonomiske Selvstændighed er Grundlag for al anden Selvstændighed og derfor det centrale i praktisk Kvindesagsarbejde, derfor samler Dansk Kvindesamtunds Arbejde for Husholdningssagen sig nu om at faa Husgerning respekteret som taglært Arbejde. Vi kræver derfor, at Staten skal oprette et Husholdningsuniversitet, hvor der ved praktisk Forsøgsarbejde og videnskabelig Forskning kan skabes et paalideligt Grundlag for den faglige Uddannelse i Husgerning.*

(Sluttet.)